JÖNKÖPING UNIVERSITY
School of Health and Welfare

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

PM för studenter och handledare
Verksamhetsförlagd utbildning

Kurs
Praktisk omvårdnad- personcentrering, kvalitet och säkerhet, 18 hp

Termin 2

Uppdaterad 2026-09-17

Innehållsförteckning

Inledning 3
Målbeskrivning för studentens VFU 3
Kliniska moment under handledning 3
Under VFU 4
Information från VFU-platsen för dig som student 4
Du som student ska beställa utdrag ur belastningsregistret 4
Lärandeplan 4
Under VFU 4
Närvaro och schema 4
VFU-fria dagar 5
Frånvaro 5
Behörighet till olika datasystem 5
Reflektion 5
Bedömning 5
Individuell pedagogisk handlingsplan vid risk för ej godkänt 5
Halvtidsdiskussion (HD) 6
Avslutande bedömning (AB) 6
Aktiviteter 6
Aktivitet 1-Etiska dilemman 7
Aktivitet 2-Tillämpa standardiserade metoder 7
Aktivitet 3 -Omvårdnadsprocessen 7
Efter VFU 9
Seminarium 9
Dokument 9

Inledning

Detta PM är ett stöd för dig som student och dig som handledare under studentens första verksamhetsförlagda utbildning (VFU) i sjuksköterskeprogrammet, som genomförs i termin 2. Du som student får under VFU stegvis utvecklas i sjuksköterskerollen och bli bekant med de arbetsuppgifter som ingår i sjuksköterskans arbete. Du som handledare stödjer studentens lärande och utveckling genom att introducera arbetsuppgifterna, ge handledning och anpassa stödet efter studentens kunskaps- och färdighetsnivå.

Målbeskrivning för studentens VFU

Inför VFU skriver du som student en individuell lärandeplan med utgångspunkt i kursens lärandemål. Mer information finns under rubriken Lärandeplan. Under VFU tränar du på att tillämpa teoretiska kunskaper i personcentrerad vård och omvårdnadsprocessen. Du arbetar under handledning och tilldelas ett begränsat antal patienter för att stegvis öva på att samla in uppgifter, göra kliniska bedömningar, planera och genomföra omvårdnadsåtgärder samt dokumentera i patientens journal. Du som handledare tar del av studentens lärandeplan, stödjer studentens progression och anpassar handledningen efter studentens kunskaps- och färdighetsnivå.

Du som student deltar tillsammans med din parstudent i de arbetsuppgifter som ingår i sjuksköterskans professionella ansvarsområde på den aktuella VFU-placeringen. Arbetet utgår från peer learning-modellen, som beskrivs närmare under avsnittet Struktur och bedömning. Du utför det kliniska arbetet under handledning och i takt med din kunskaps- och färdighetsutveckling. Du som handledare introducerar arbetsuppgifterna, bedömer vilken grad av stöd och närvaro som behövs samt ger återkoppling som främjar studentens fortsatta utveckling. Studentparet kan även ges möjlighet att utföra omvårdnad tillsammans med undersköterskor eller annan vårdpersonal.

Kliniska moment under handledning

Du som student ska under handledning följa basala hygienrutiner i alla situationer där det krävs, exempelvis avseende arbetsklädsel, handhygien, handskar och skyddskläder. Du ska även säkerställa patientens identitet inför åtgärder och behandlingar, genomföra personcentrerade samtal med patient och närstående samt identifiera patientens omvårdnadsbehov. Datainsamlingen kan utgå från ett eller flera av följande sökord: hud, nutrition, andning, cirkulation, elimination, sömn och vila samt aktivitet och rörelse. Utifrån identifierade behov ska du genomföra evidensbaserade omvårdnadsåtgärder, följa upp resultatet av åtgärder som du själv eller någon annan har utfört samt dokumentera omvårdnadsbehov, bedömningar och genomförda åtgärder i patientens journal. Du som handledare bedömer studentens förutsättningar, anpassar stödet och graden av närvaro samt ger återkoppling under och efter momenten.

Du som student får inte utföra en vårdåtgärd utan att den ansvariga handledaren först har godkänt den. Du har ännu inte examinerats i medicintekniska moment, exempelvis injektioner, provtagning, katetersättning, sondinläggning och insättning av perifer venkateter, och får därför inte utföra dessa moment på patienter under denna VFU. Du kan däremot observera när en sjuksköterska genomför momenten. Du som handledare ansvarar för att bedöma vilka vårdåtgärder studenten får utföra, säkerställa att begränsningarna följs och ge studenten möjlighet att observera de medicintekniska momenten när det är lämpligt.

Under VFU

Information från VFU-platsen för dig som student

Ett par veckor innan VFU-perioden börjar får du som student ett välkomstbrev från den verksamhet där du ska genomföra din VFU. Brevet innehåller den praktiska information som du behöver inför VFU-starten, exempelvis uppgifter om kontaktperson, samlingsplats, tider och andra lokala rutiner.

Du som student ska beställa utdrag ur belastningsregistret

Från hösten 2025 kräver flera verksamheter inom Region Jönköpings län och länets 13 kommuner att studenter visar upp ett utdrag ur belastningsregistret inför VFU. Du som student ansvarar för att beställa utdraget. Digitala utdrag godtas inte.
För VFU i kommunal regi ska du kostnadsfritt beställa utdraget ”Arbete i hemmet med äldre och personer med funktionsnedsättning” via Polismyndigheten. Beställ utdraget som fysisk post och ta med det i det oöppnade kuvertet till VFU-starten. I välkomstbrevet framgår det vem du ska visa utdraget för. Eftersom polisens handläggningstid är cirka två veckor bör du beställa det i god tid inför varje VFU-placering.

Observera att Polismyndigheten inte tar betalt för utdrag ur belastningsregistret, förutom för flerspråkiga utdrag som ska användas utomlands. Digitaliseringsinitiativet är en extern tjänst som tar betalt för att skicka myndighetsblanketter som vanligtvis finns kostnadsfritt på myndigheternas webbplatser.

Lärandeplan

Du som student ansvarar för att utforma en individuell lärandeplan med utgångspunkt i kursens lärandemål. I lärandeplanen beskriver du dina tidigare erfarenheter, mål, förväntningar och strategier för hur du ska arbeta för att uppnå lärandemålen under VFU. I välkomstbrevet från verksamheten finns information om till vem du ska skicka lärandeplanen. Du ska skicka den omgående efter att du har fått välkomstbrevet. Du som handledare tar del av lärandeplanen och diskuterar den tillsammans med studenten som stöd för studentens lärande och utveckling under VFU.

Under VFU

Närvaro och schema

VFU genomförs under fem veckor.

Hösttermin: Kalendervecka 41–45

Vårtermin: Kalendervecka 10–14

Totalt ska du som student genomföra 96 timmar VFU för att uppnå godkänd närvaro. Du följer verksamhetens ordinarie arbetstider och det schema som upprättas tillsammans med din handledare. Det innebär att din VFU kan förläggas till dag-, kvälls- och helgpass utifrån verksamhetens och handledarens schema. Du ska därför inte upprätta ett eget schema.

Arbetstidslagens bestämmelser tillämpas på din schemalagda tid i VFU, men VFU-tiden räknas inte samman med den tid du ägnar åt övriga studier utanför verksamheten.

VFU-fria dagar

Under VFU-veckorna är vissa dagar varje vecka avsatta för teoretiska eller praktiska moment på skolan och är därför VFU-fria. Du som student har tillgång till mer information via lärplattformen Canvas.

Frånvaro

Om du som student blir sjuk under din VFU ska du omgående ringa VFU-platsen och informera om din frånvaro. Frånvaroanmälan får inte göras via sms, e-post eller annat meddelande. Om du redan är på din VFU-plats och blir sjuk ska du prata direkt med din handledare.

Du behöver också ha en dialog med din huvudansvariga handledare om när frånvarotimmarna kan tas igen under VFU-perioden. Om det finns svårigheter att uppnå de timmar som krävs för godkännande, ska detta meddelas till kontaktläraren för vidare planering. Kontaktinformation finns i VFU-handboken.

Behörighet till olika datasystem

Du som student får inloggningsuppgifter till de datasystem som används på aktuella avdelningar inom Region Jönköpings län eller inom den kommunala hälso- och sjukvårdsverksamheten i Jönköpings län. Se välkomstbrevet från verksamheten för vidare information. Vid dokumentation ska den aktuella arbetsplatsens policyer och riktlinjer följas.

Reflektion

Det rekommenderas att du som student dagligen skriver ned egna reflektioner för att följa din utveckling utifrån din lärandeplan. Student och handledare reflekterar också muntligt varje dag över genomförda moment och återkoppling, i syfte att utveckla studentens kliniska färdigheter och vårdhandlingar. Reflektion är en del av handledningsmodellen Peer Learning. Läs mer i VFU-handboken under fliken ”Utbildning och lärande i klinisk utbildning”.

Bedömning

Du som student bedöms individuellt av den huvudansvariga handledaren med stöd av AssCe-formuläret vid två tillfällen under VFU: vid halvtidsdiskussionen och vid den avslutande bedömningsdiskussionen. Kursens lärandemål anger vad du ska uppnå för att bli godkänd. Du som student utgår från lärandemålen när du utformar och följer upp din individuella lärandeplan. Målbeskrivningen konkretiserar vad du ska lära dig och utveckla under VFU. Du som handledare bedömer studentens utveckling inom de 12 faktorerna som är markerade i AssCe-formuläret och använder både målbeskrivningen och studentens individuella lärandeplan som stöd. Du behöver därför inte gå igenom kursens lärandemål separat.

Studentens individuella lärandeplan och målbeskrivningen används som stöd i dialogen mellan dig som student och dig som handledare om studentens progression, fortsatta lärande och behov av stöd under VFU.

Individuell pedagogisk handlingsplan vid risk för ej godkänt

Om en eller flera faktorer i AssCe-formuläret visar att du som student riskerar att inte uppnå kursens lärandemål inför halvtidsdiskussionen eller den avslutande bedömningsdiskussionen, ska

du kontakta en kontaktlärare. Kontaktuppgifter finns under din kurs i VFU-handboken. Du som handledare ansvarar samtidigt för att kontakta både kontaktläraren och den VFU-ansvarige på arbetsplatsen.

Du som student leder arbetet med att upprätta den individuella pedagogiska handlingsplanen tillsammans med din handledare. I handlingsplanen ska det framgå vilket stöd du behöver, vilka åtgärder som ska genomföras och hur du ska arbeta vidare för att uppnå godkänt på de berörda faktorerna i AssCe-formuläret. Du som handledare stödjer studenten i arbetet och ansvarar tillsammans med studenten för att handlingsplanen dokumenteras och följs upp. Kontaktläraren och den VFU-ansvarige kan vid behov delta i arbetet och uppföljningen. Hur ansvaret fördelas mellan studenten, handledaren, kontaktläraren och den VFU-ansvariga anpassas efter vad som beslutas i det enskilda fallet.

När den individuella pedagogiska handlingsplanen har upprättats och undertecknats ansvarar du som student för att omgående ladda upp den på samma plats i Canvas som övriga VFU-dokument. Mer information finns under fliken Bedömning i VFU-handboken, där du också hittar kontaktuppgifter till kontaktlärare.

Halvtidsdiskussion (HD)

Inför halvtidsdiskussionen ska du som student och du som handledare var för sig göra en skriftlig skattning i AssCe-formuläret och ange konkreta exempel som stöd för diskussionen. Du som student utgår även från din individuella lärandeplan, medan du som handledare använder målbeskrivningen och studentens lärandeplan som stöd. Halvtidsdiskussionen genomförs i mitten av VFU-perioden med studenten och den huvudansvariga handledaren samt, vid behov, kontaktlärare och VFU-ansvarig.

Vid halvtidsdiskussionen bedöms studentens utveckling hittills inom de 12 markerade faktorerna i AssCe-formuläret. Målbeskrivningen och studentens individuella lärandeplan används som stöd för att identifiera studentens progression och vad studenten behöver arbeta vidare med under återstående VFU. Om en eller flera faktorer visar att du som student riskerar att inte uppnå kursens lärandemål, följs rutinen för individuell pedagogisk handlingsplan vid risk för ej godkänt.

Avslutande bedömning (AB)

Inför den avslutande bedömningen ska du som student och du som handledare var för sig göra en skriftlig skattning i samma AssCe-formulär som användes vid halvtidsdiskussionen och ange konkreta exempel som stöd för diskussionen. Du som student utgår även från din individuella lärandeplan, medan du som handledare använder målbeskrivningen och studentens lärandeplan som stöd. Den avslutande bedömningen genomförs i slutet av VFU-perioden med studenten och den huvudansvariga handledaren samt, vid behov, kontaktlärare och VFU-ansvarig.

Vid den avslutande bedömningen bedöms studentens progression under hela VFU-perioden inom de 12 markerade faktorerna i AssCe-formuläret. Målbeskrivningen och studentens individuella lärandeplan används som stöd för att bedöma utvecklingen och avgöra i vilken utsträckning kursens lärandemål har uppnåtts. Om en eller flera faktorer visar att du som student riskerar att inte uppnå kursens lärandemål, följs rutinen för individuell pedagogisk handlingsplan vid risk för ej godkänt.

Aktiviteter

Syftet med aktiviteterna är att tydliggöra de färdigheter och förmågor som du som student behöver utveckla för att uppnå kursens lärandemål. Aktiviteterna utgår från konkreta situationer

som du och din parstudent möter i vården under VFU. Aktiviteterna genomförs enskilt eller tillsammans i peer learning-paret. I samråd med er handledare väljer ni situationer som är relevanta utifrån era individuella lärandebehov. Aktiviteterna genomförs alltid under handledarens ansvar, men handledaren behöver inte alltid vara fysiskt närvarande. Innan du som student utför en vårdåtgärd ska den ansvariga handledaren bedöma att du har tillräckliga kunskaper och färdigheter, avgöra vilken grad av närvaro som krävs och godkänna att åtgärden genomförs.

Du och din handledare planerar tillsammans hur många gånger du behöver genomföra respektive aktivitet utifrån dina individuella lärandebehov. Aktiviteterna kan upprepas enskilt eller tillsammans i peer learning-paret för att stödja din progression under VFU.

Aktivitet 1-Etiska dilemman

Identifiera, analysera och reflektera tillsammans i studentparet samt tillsammans med er handledare över de etiska dilemman ni har sett eller dilemman som kan uppstå i en specifik vårdsituation. Reflektera utifrån egna såväl som omgivningens attityder och värderingar i förhållande till etiska teoretiska resonemang.

Lärandemål som bearbetas:

• reflektera över egna såväl som allmänna attityder och värderingar i förhållande till etiska dilemman.

Aktivitet 2-Tillämpa standardiserade metoder

Standardiserade bedömningsmetoder är viktiga verktyg inom hälso- och sjukvården för att säkerställa en korrekt och säker bedömning av en patients situation, funktion och behov. Genom att använda dessa metoder kan relevant och tillförlitlig information samlas in som stöd för beslutsfattande. Standardiserade metoder, som exempelvis ABCDE, NEWS, SBAR eller Senior Alert och dokumentationsmodeller som VIPS eller ICF, kompletterar annan information och bidrar till ökad säkerhet och kvalitet i omvårdnaden.

Studentparet ska använda en standardiserad metod, som till exempel NEWS för att bedöma vitala parametrar hos en patient. Efter att ha genomfört bedömningen, reflektera tillsammans i paret samt och med handledare över hur användningen av den standardiserade metoden bidrog till en strukturerad och säker bedömning. Diskutera också hur standardisering och pålitlighet stärker säkerheten i omvårdnaden och vilka konsekvenser det kan få om sådana metoder inte följs korrekt.

Reflektera även över din egen roll och ditt ansvar i att använda dessa verktyg på ett korrekt sätt och hur detta kan förhindra misstag i vården. Den egna yrkesrollen är central i att följa dessa riktlinjer och säkerställa att patientens vård blir säker, noggrann och av hög kvalitet.

Lärandemål som bearbetas:

• reflektera över hur standardisering och den egna rollens teoretiska kunskap bidrar till säkerhet samt dess betydelse för att förhindra misstag.
• visa aktuell lämplighet i professionskunskaper så att ingen persons hälsa eller säkerhet riskeras

Aktivitet 3 -Omvårdnadsprocessen

Var med vid de dagliga rutinerna hos en patient. Till en början observerar studentparet vårdpersonalens arbete. Reflektera över hur de utför omvårdnaden, hur de kommunicerar med

både patienten och varandra. Tänk igenom hur ni själva ska gå tillväga när ni senare hjälper patienten. När ni känner er tryggare i situationen, ska ni successivt ta mer ansvar för patientens omvårdnad, med stöd av omvårdnadsprocessen.

När studentparet har utfört basal omvårdnad på en patient ska sökorden nedan reflekteras kring efteråt.

Identifiera patientens omvårdnadsbehov utifrån följande områden:

Område	Exempel på bedömning
Hud	Bedöm patientens hudstatus.
Nutrition	Bedöm patientens nutritionsstatus.
Andning	Observera och bedöm patientens andning.
Cirkulation	Mät puls och blodtryck, både palpatoriskt och auskultatoriskt.
Elimination	Bedöm patientens avföringsfrekvens och observera förändringar eller avvikelser från det normala.
Sömn och vila	Fråga patienten om upplevelsen av sömn och vila.
Aktivitet och rörelse	Observera hur patienten rör sig och vilka hjälpmedel som används.

Läs på om det sökord ni väljer och gör en bedömning tillsammans med patienten. Identifiera vilka omvårdnadsbehov patienten har.

Efter att datainsamling och bedömning är genomförda, ska studentparet analysera och reflektera över en lämplig omvårdnadsplan för patienten. Diskutera era observationer och bedömningar med den handledande sjuksköterskan. Planera sedan patientens fortsatta omvårdnad utifrån omvårdnadsprocessens steg i samråd med patienten.

Aktivitet 3 kan göras vid flera tillfällen där flera sökord kan bearbetas.

Lärandemål som bearbetas:

• upprätta omvårdnadsplan utgående från patientens grundläggande behov och önskemål med stöd i sjuksköterskans kärnkompetenser, omvårdnaden konsensusbegrepp och omvårdnadsprocessen.
• visa aktuell lämplighet i professionskunskaper så att ingen persons hälsa eller säkerhet riskeras.

Efter VFU

Seminarium

Efter avslutad VFU deltar du som student i två seminarier. Seminariernas innehåll utgår från situationer och erfarenheter som du har mött under VFU-perioden. Seminarierna leds av lärare från lärosätet. Mer information om seminariernas innehåll, förberedelser och genomförande finns i kursrummet i Canvas.

Dokument

När VFU-perioden är avslutad ansvarar du som student för att ladda upp AssCe-formuläret och närvarorapporten på anvisad plats i kursrummet i Canvas. Du som student och du som huvudansvarig handledare ansvarar gemensamt för att VFU-dokumenten är underskrivna innan de laddas upp.

Om en individuell pedagogisk handlingsplan har upprättats ansvarar du som student även för att ladda upp den på anvisad plats i kursrummet. Mer information finns i avsnittet ”Individuell pedagogisk handlingsplan vid risk för ej godkänt”.